

Sygn. akt II Ca 1447/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 stycznia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Kielcach II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Ewa Piątkowska-Bidas

Sędziowie: SSO Magdalena Bajor-Nadolska,

SSO Teresa Strojnowska

Protokolant: sekr. sądowy Beata Wodecka

po rozpoznaniu w dniu 22 stycznia 2014 r. w Kielcach

na rozprawie

sprawy z powództwa H. S. , W. S.

przeciwko A. J. , G. J.

o wydanie nieruchomości

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Rejonowego w Kielcach

z dnia 25 lipca 2013 r. sygn. VIII C 1394/12

I zmienia zaskarżony wyrok w części dotyczącej działki (...)i nakazuje pozwanym G. J.i A. J.wydanie powodom H. S.i W. S.pasa gruntu o powierzchni 0,0030 ha, oznaczonego punktami (...)na szkicu granicznym sporządzonym w dniu 25.05.2013 roku przez geodetę J. K.(k.144 akt sprawy), stanowiącego część działki o numerze (...), położonej w B., gmina G., dla której prowadzona jest księga wieczysta(...) zasądza od A. J.i G. J.solidarnie na rzecz H. S.i W. S.219,70 (dwieście dziewiętnaście 70/100) złotych tytułem kosztów procesu oraz nakazuje pobrać od A. J.i G. J.solidarnie na rzecz Skarbu Państwa- Sądu Rejonowego w Kielcach 262,05 (dwieście sześćdziesiąt dwa,05/100) złotych tytułem poniesionych wydatków;

II uchyla zaskarżony wyrok w pozostałej części i w tym zakresie przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Kielcach, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego;

III zasądza od A. J. i G. J. solidarnie na rzecz H. S. i W. S. 14 (czternaście) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt II Ca 1447/13

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 25 lipca 2013 r. Sąd Rejonowy w Kielcach oddalił powództwo H. S.i W. S.o zobowiązanie A.i G.małżonków
J.do wydania im pasów gruntu należących do działki nr(...)o szerokości 130 cm oraz 100 cm oraz pasa gruntu należącego do działki nr (...) o szerokości 50 cm.

Sąd Rejonowy ustalił, że współwłaścicielami nieruchomości rolnej położonej w B.gm. G.składającej się między innymi z działek oznaczonych numerami(...)i (...)jest H.i W.małżonkowie S.na zasadach wspólności majątkowej małżeńskiej. Z działkami powodów oznaczonych numerem (...)sąsiadują działki nr (...)będące współwłasnością na zasadach majątkowej wspólności małżeńskiej A.i G.małżonków J.. Specyfiką wsi B.w tej części jest to, iż co do zasady nie ma wspólnych dróg na pola, lecz każdy z rolników po prawej stronie swojego pola ma drogę polną, którą dojeżdża na pole. Także małżonkowie S.i J.na pole dojeżdżają polną drogą położoną po prawej stronie swoich działek. Pomędzy działkami (...)nie ma urzędowej na gruncie widocznej miedzy. Faktyczną granicę między działkami(...) wyznacza południowa strona drogi gruntowej pozwanych. Na znacznej części długości drogi widoczna jest różnica poziomów pomiędzy drogą i polem pozwanych a polem powodów. Działki(...)oddzielone są miedzą o szerokości około 40 cm, która położona jest mniej więcej w linii południowej strony drogi polnej pozwanych. Miedza pomiędzy tymi działkami zawsze była w tym samym miejscu. Rodzina J.uważała tę drogę za część swojej nieruchomości. Akty własności ziemi dla poprzedników prawnych stron wydane zostały w oparciu o dane geodezyjne ewidencji gruntów z lat 1967 - 1968, przy czym przed wydaniem aktów własności ziemi nie dokonano pomiarów istniejącego stanu posiadania, lecz przyjęto dane ewidencyjne uproszczonych pomiarów dla celów fiskalnych. Tak ustalona granica ewidencyjna dla działek(...)jest wyznaczana przez punkty (...)oraz (...). Południowa strona drogi gruntowej użytkowana przez pozwanych na działce nr (...)nie pokrywa się z granicą ewidencyjną na długości (...), tworząc powierzchnię sporną wynoszącą 270 m². Również stan użytkowania w części wschodniej działek nr (...) nie pokrywa się z linią ewidencyjną na długości 84,54 m, tworząc powierzchnię sporną wynoszącą 30 m².

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał powództwo za niezasadne w świetle art.222 k.c. Sąd wskazał na konieczność zbadania przebiegu granicy między nieruchomością H.i W. S., a nieruchomością pozwanych A.i G. J.wskazując, że ich ustalenie jest możliwe według pierwszego z kryteriów przewidzianych w art. 153 k.c.- stanu prawnego. Zdaniem Sądu Rejonowego zgromadzony w sprawie materiał dowodowy dał podstawy do przyjęcia, iż w dniu 4 listopada 1971 r. granice przedmiotowych nieruchomości były inne, niż te wynikające z ewidencji gruntów. Sąd wskazał, że miedza pomiędzy działkami li(...)zawsze była w tym samym miejscu, a pozwani małżonkowie J.korzystają z drogi polnej po prawej stronie ich działki nr(...) od czasu przejścia gospodarstwa rolnego w 1999 r., przy czym tą samą drogą na pole jeździli rodzice pozwanego. Sąd uznał, że granica pomiędzy działkami nr(...)faktycznie przebiega po południowej stronie drogi gruntowej użytkowanej przez pozwanych, zaś granica pomiędzy działkami nr (...)po istniejącej między nimi miedzy, co sprawia, że pozwani małżonkowie J.nie naruszają własności powodów w żadnej części.

Apelację od tego wnieśli powodowie zaskarżając go w całości. Zarzucili:

-obrazę prawa materialnego a mianowicie art. 222 k.c. polegającą na jego nie zastosowaniu pomimo, iż własność powodów została wykazana stosownymi zapisami w księgach

wieczystych prowadzonymi przez Sąd Rejonowy w Kielcach: nr (...) oraz nr (...) z danymi w ewidencji gruntów oraz protokołem wyznaczenia punktów granicznych dla działek nr (...) a naruszenie własności zostało potwierdzone opinią biegłego geodety, zeznaniami powodów, samych pozwanych i świadków,

- obrazę prawa procesowego, która mogła mieć wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie art. 321 k.p.c., polegającą na dokonaniu przez Sąd rozgraniczenia nieruchomości stron pomimo, iż żadna ze stron tego nie żądała oraz na faktycznym uzgodnieniu treści księgi wieczystej powodów, o którym mowa w art. 10 ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o księgach wieczystych i hipotece pomimo, iż treść powództwa dotyczyła wydania pasa gruntu,

- sprzeczność istotnych ustaleń Sądu Rejonowego z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, która mogła mieć wpływ na treść orzeczenia polegającą na pominięciu przez Sąd I instancji dowodów świadczących o naruszeniu przez pozwanych własności powodów (opinia biegłego), przyjęciu nieuprawnionego twierdzenia, że spór dotyczy granic, choć pozwani nie twierdzili, że granice są sporne a jedynie, że drogą położoną na działce powodów jeżdżą w pole od lat, a nadto zgłosili zarzut zasiedzenia pasa gruntu położonego na działce powodów;

- sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, która mogła mieć wpływ na treść orzeczenia polegającą na przyjęciu, że pozwani czuli się właścicielami spornego pasa gruntu, choć zgłoszony przez nich zarzut zasiedzenia oraz zeznania samych pozwanych i zgłoszonych przez nich świadków świadczą o tym, że właścicielami się nigdy nie czuli, tylko tą drogą jeździli w pole i uważali się za jej użytkowników - posiadaczy.

W oparciu o powyższe zarzuty wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez uwzględnienie powództwa.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powodów zasługuje na uwzględnienie.

Powodowie, domagając się wydania przygranicznych pasów gruntu, wywodzą swoje roszczenie z prawa własności i znajduje ono uzasadnienie w treści art. 222 § 1 k.c. Zgodnie z nim, w sytuacji udowodnienia tytułu własności wskazanych w pozwie pasów gruntu mogą domagać się od pozwanych ich wydania, natomiast pozwani mogą odmówić wydania o ile wykażą przysługujące im, skuteczne wobec właściciela prawo do władania nimi.

Powodowie udowodnili, że ich prawo własności działek (...) obejmuje także sporne pasy gruntu. Fakt ten wynika z opinii biegłego J. K., który wskazał jak przebiega granica ewidencyjna. Opinia nie była kwestionowana przez strony. Zgodnie z opinią biegłego zaznaczone na szkicu granicznym pasy gruntu winny zostać wydane powodom jako ich właścicielom.

Realizując swoje uprawnienie, pozwani podnieśli zarzut zasiedzenia przygranicznego pasa gruntu wzdłuż granicy między działkami (...). Od ustalenia czy nastąpiło zasiedzenie tego pasa gruntu przez pozwanych, zależało rozstrzygnięcie sporu w odniesieniu do żądania wydania pasa gruntu przebiegającego wzdłuż działek (...). Sąd Rejonowy jednak tego zarzutu nie rozpoznał. Błędnie natomiast uznał, że zachodzi konieczność dokonania rozgraniczenia także w odniesieniu do działek(...)

Sąd przed którym toczy się sprawa o własność jest właściwy również do

przeprowadzenia rozgraniczenia ale wtedy gdy ustalenie przebiegu granicy jest potrzebne do rozstrzygnięcia rozpatrywanej sprawy (art.36 ustawy prawo geodezyjne i kartograficzne). Taka sytuacja w przedmiotowej sprawie nie zaistniała. Powodowie powołali się na granicę geodezyjną, która została odzwierciedlona na gruncie przez geodetę A. M., który dokonał wyznaczenia punktów granicznych w lutym 2012 roku. Pozwani w odpowiedzi na pozew oświadczyli, że nie mają zastrzeżeń do wyznaczonych punktów granicznych, byli gotowi zwrócić powodom ich własność, którzy jednak o to się do nich nie zwrócili (k27 i k28). Następnie pozwani podnieśli zarzut zasiedzenia przygranicznego pasa gruntu między działkami...(k88), a zatem również nie zakwestionowali przebiegu granicy, a jedynie prawo własności powodów do wskazanego pasa gruntu, co do którego wywodzili skuteczne względem powodów prawo do władania nim z uwagi na nabycie własności w drodze zasiedzenia. Ustalenie przebiegu granicy nie było więc potrzebne do rozstrzygnięcia sprawy. Przedmiotem postępowania dowodowego winny natomiast być przesłanki z art. 172 kc.

Ustalając granicę istniejącą w dniu 4 listopada 1971 roku, a nie rozważając zgłoszonego zarzutu zasiedzenia, Sąd Rejonowy nie rozpoznał istoty sprawy w odniesieniu do żądania dotyczącego działek (...) Stosownie do treści art. 386§4 k.p.c. sąd II instancji może uchylić zaskarżony wyrok i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania w razie nierozpoznania przez sąd I instancji istoty sprawy albo gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Pojęcie "istoty sprawy" łączy się z merytoryczną sferą załatwiania sprawy. Przez zawarte w art. 386 § 4 k.p.c. sformułowanie "nierozpoznanie istoty sprawy" należy przede wszystkim rozumieć niezbadanie podstawy merytorycznej dochodzonego roszczenia lub zarzutu materialnoprawnego. Sąd Rejonowy nie ustalił i nie rozważył czy nastąpiło zasiedzenie przygranicznego pasa gruntu przez pozwanych, a tym samym czy powodom przysługuje w tym zakresie roszczenie windykacyjne. Nierozpoznanie zarzutu zasiedzenia uniemożliwiło Sądowi Okręgowemu wydanie orzeczenia reformatoryjnego.

Wobec przytoczonych okoliczności zasadne okazały się zarzuty apelacji dotyczące naruszenia prawa materialnego - art. 222§ 1 kc. oraz prawa procesowego - art.321 k.p.c,

Sąd Okręgowy uchylił zaskarżony wyrok w części dotyczącej żądania wydania pasa gruntu między działkami(...), na podstawie art. 386§4 k.p.c.

Rozpoznając sprawę ponownie Sąd Rejonowy dokonał oceny wszystkich dowodów, a w tym dowodów zgłoszonych przez pozwanych, w szczególności czy wykazali nimi przesłanki art. 172 k.c. w odniesieniu do pasa gruntu między działkami(...)i w konsekwencji ocenił zasadność powództwa. Ponadto będzie zachodziła konieczność rozliczenia kosztów związanych z tą częścią sporu.

Apelacja okazała się także zasadna w odniesieniu do żądania powodów dotyczącego pasa gruntu między działkami (...). W stosunku do tego pasa gruntu pozwani nie podnosili zarzutu zasiedzenia. Powołali się tylko na okoliczność, iż ten pas gruntu stanowi granicę między działkami dwóch właścicieli, którzy w równym stopniu są obowiązani do

1 utrzymania go, jako granicy. Z tej okoliczności pozwani wywodzili brak podstaw do wydania pasa gruntu między działkami (...)(k.88).

Jak już wyżej wspomniano, przebieg granicy prawnej między nieruchomościami stron obrazuje opinia biegłego geodety J. K.. Granica ewidencyjna między działkami(...)została przedstawiona na szkicu linią ciągłą, przebiegającą przez punkty (...), a faktyczny stan władania na gruncie linią przerywaną przebiegającą przez punkty

(...)Obszar sporny znajduje się w granicach linii ciągłej i przerywanej, przebiegających przez punkty (...)i wynosi 0,0030 ha. Z niekwestionowanych ustaleń Sądu Rejonowego wynika, że w tej części wsi B.nie ma wspólnych dróg, rolnicy dojeżdżają na swoje pola drogami biegnącymi po prawej stronie swoich nieruchomości (k.161). Wobec tego ustalenia, nie można przyjąć, że wskazany pas gruntu stanowi wspólną granicę (miedzę). Skoro każdy z rolników przejeżdża po swojej działce, to nie ma potrzeby tworzenia wspólnych miedz, czy dróg. Pozwani nie wykazali więc aby przysługiwało im skuteczne względem powodów prawo do władania pasem gruntu między działkami (...), a zatem w tym zakresie powództwo było zasadne i należało je uwzględnić.

Uznając za zasadny zarzut apelacyjny, dotyczący naruszenia prawa materialnego - art.222§ 1 k.c. oraz zarzut procesowy dokonania sprzecznych z materiałem dowodowym ustaleń faktycznych, Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok i nakazał pozwany wydanie pasa gruntu między działkami (...)o powierzchni 0,0030 ha. Sąd Okręgowy orzekł w tym zakresie na podstawie art. 386§ 1 k.p.c.

Z uwagi na zakończenie tej części sporu, Sąd Okręgowy orzekł także o kosztach procesu, w związku z koniecznością orzeczenia o kosztach procesu stosownie do treści art. 108§1 k.p.c. Ponieważ rozstrzygnięte żądanie stanowiło 1/10 część całego żądania, zasądzone

zostały kwoty odpowiadające tej proporcji. Pozwani jako przegrywający spór w tej części winni zwrócić powodom koszty na podstawie art.98§ 1 k.p.c. Koszty procesu poniesione przez powodów przez Sądem Rejonowym wyniosły: 50 złotych opłata od pozwu, 180 złotych wynagrodzenie pełnomocnika, 17 złotych opłata od pełnomocnictwa, 1500 złotych zaliczka na wynagrodzenie biegłego, łącznie 1747 złotych. Na rzecz powodów winny być zatem zasądzone koszty procesu w kwocie 174,70 złotych, omyłkowo zasądzono 219,70 złotych, a zatem o 45 złotych ponad należne koszty. Sąd Okręgowy sprostował tę oczywistą pomyłkę rachunkową odrębnym postanowieniem.

Podobnie rozliczono koszty sądowe, nakazując pobrać od pozwanych 1/10 część kosztów wyłożonych z sum Skarbu Państwa czyli z kwoty 2620,52 złote. Pozostałą część kosztów Sąd Rejonowy rozliczy po ponownym rozpoznaniu sprawy.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k. p.c. koszty poniesione przez powodów w związku z uwzględnionym żądaniem, wyniosły 140 złotych (50 zł opłata i 90zł wynagrodzenie pełnomocnika) czyli 1/10 odpowiada kwocie 14 złotych.

SSO M. Bajor - Nadolska SSO E.Piątkowska-Bidas SSO T. Strojnowska